

Saksdokument

Digitaliseringsstyret for høyere utdanning og forskning

Til Digitaliseringsstyret
Dato 28.04.2023
Saksnummer 19/23
Saksarkivnr. 23/00224
Sakstype Orientering

Saksansvarlig Vigdis Kvalheim
Saksbehandler Bjarne Øymyr

Surveybanken

Forslag til vedtak

Digitaliseringsstyret tar saken til orientering og eventuelle innspill tas med i det videre arbeidet.

Bakgrunn

Det samles inn store mengder forskningsdata som er finansiert av det offentlige. Mye av disse dataene blir ikke arkivert på en måte som gjør at de er tilgjengelig eller egner seg for gjenbruk til forsknings- eller andre formål. Dermed inngår de ikke som en del av det kumulative datagrunnlaget som forskning og undervisning kan bygge på.

I kraft av NSDs (nå Sikt) sin rolle som nasjonalt dataarkiv for forskningsdata, har vi gjennom flere tiår bygget opp tekniske løsninger og ikke minst kompetanse rundt arkivering, kuratering og tilgjengeliggjøring av forskningsdata. Sikt sitt forskningsdatasenter omfatter registerdata, regionaldata, data om forvaltningen, data om det politiske system og en omfattende samling med intervjuundersøkelser. Dette inkluderer data fra forskningsprosjekter, SSBs utvalgsundersøkelser mv. Surveydatasamlingen omfatter flere tusen spørreundersøkelser, med rundt 750 000 spørsmål.

OsloMet gjennomfører hvert år en rekke spørreundersøkelser. Dette gir et rikt datamateriale om nordmenns vaner, adferd og holdninger til ulike samfunnsmessige viktige spørsmål. Utfordringen er at dette rike datamaterialet i liten grad er digitalisert, og derfor lite tilgjengelig for forsknings-, utdannings- og formidlingsformål. Dette var bakgrunnen for at OsloMet satte i gang et forprosjekt der ulike alternativ, inkludert å lage noe selv, ble vurdert.

Forprosjektet resulterte i at universitetet valgte å samarbeide med NSD, og å finansiere videreutviklingen av NSDs surveydataarkiv. Valget var forankret i en analyse/vurdering som konkluderte med at merverdien av å bygge på eksisterende løsninger ville overstige verdien av alenegang, og samtidig bidra til effektiv bruk av offentlige midler. Resultatet av OsloMet

sin strategiske satsing og samarbeidet med Sikt om å bygge datainfrastruktur på dette området er Surveybanken – en tjeneste som er tilgjengelig for hele sektoren som gir tilgang til surveydata på en helt ny måte. Den gjør det enklere å finne, analysere og gjenbruke data til forsknings-, analyse- og undervisningsformål.

Det er særlig to grunner dette. For det første er alle metadata indeksert, helt ned på variabelnivå. Det gjør at man kan oppdage data man ikke vil kunne finne via andre systemer. For det andre har løsningen et analyseverktøy med automatisk visualisering som kan avdekke sammenhenger i datamaterialet som man ellers vanskelig vil kunne se.

Gevinster og mulighetsrom for sektoren

Realisering av gevinster for Surveybanken er avhengig av at løsningen blir brukt. Tjenesten må kontinuerlig berikes med nye data, og den må brukes av forskere, undervisere, studenter og andre som er på jakt etter gode data.

Surveybanken er en dataplattform som er tilgjengelig for hele UH-sektoren og andre dataprodusenter på samme måte som f.eks. Statistisk sentralbyrå, som i mange tiår har lagret og tilgjengeliggjort sine utvalgsundersøkelser. En egen arkiveringsmodul gjør det enkelt å arkivere data med gode metadata. Gjennom prosjektet er flere nye større datasett/samlinger blitt tilgjengeliggjort. Eksempler er Ungdata Junior fra OsloMet og YS sitt Arbeidslivsbarometer.

Surveybanken støtter opp under FAIR-prinsippene om at data skal kunne finnes, deles, gjenbrukes og nyttiggjøres på tvers. Det er gode søkemuligheter, data kan lastes ned i ulike formater, analyser kan deles, og gode metadata gjør det mulig å gjenbruke data.

Visualiserings- og analyseverktøyene legger til rette for at brukere med liten kjennskap til statistikk blir selvhjulpne og forstår tallene bedre.

Økt synlighet og økt tilgjengelighet.

Surveybanken vil øke synligheten til spørreundersøkelser, og spørsmål som er stilt i disse, gjennom gode søkemuligheter og visualisering. Dataene vil også bli mer synlig. Alle datasett, og alle analyser brukerne lager, vil ha en egen URL som kan deles med andre, på sosiale medier, nettsider, e-post osv. Dette øker muligheten for deling av interessante funn i undersøkelsene.

Den brukervennlige inngangen til surveydata gir et stort mulighetsrom innen undervisning, enten det er på universitetsnivå, eller i videregående skole. Studentene kan enkelt få tilgang til å analysere surveydata uten å måtte ha tilgang til avanserte analyseprogrammer.

Bedre tilgjengelighet

Surveybanken er tilgjengelig i en vanlig nettleser - også på mobil. Undervisere, studenter og elever i VGS kan bruke data i undervisningen. Dermed kan elevene settes i forskerrollen for å analysere data - uten å måtte ha tilgang til avansert programvare. Sammen med dyp kuratering og omfattende dokumentasjon sørger den tekniske løsningen for at data vil være tilgjengelige i et langtidsperspektiv.

Surveybanken vil øke gjenbruk av data, men også av spørsmål. En forsker som skal gjennomføre en ny spørreundersøkelse kan søke etter spørsmål som er stilt tidligere, og dermed ha mulighet for å lage gode spørsmål, og å samle inn data som kan sammenliknes over tid. Bruk av Digitale Identifikatorer (DOI) gjør det enklere å gjenbruke data og å etterprøve forskningsresultater som baseres på data.

Økt bruk av data – og visualisering – vil kunne øke kvaliteten på data, ved at man lettere vil kunne avdekke feil og mangler som måtte finnes i datamaterialet, og kunne rette opp disse.

Veien videre

Etter lanseringen av Surveybanken 19. april 2023 blir neste steg å få flere til å ta den nye infrastrukturen i bruk. Den nye datainfrastrukturen/produktet lanseres 19. april og prosjektet avsluttes i begynnelsen av mai. De ønsket en løsning som både kunne dekke behovene for forskere, men også for folk uten dyp kunnskap om surveydata.

Surveybanken tilgjengeliggjør forskningsdata på en helt annen måte enn tidligere, og vil bidra til økt gjenbruk av data som blir i løsningen. All erfaring fra arbeidet med tilrettelegging og formidling av surveydata på oppdrag fra forskningsmiljøene nasjonalt og i Europa, og dataprodusenter som Statistisk sentralbyrå gjennom snart 50 år, tilsier det.

For å få til dette må det tenkes helhetlig. Sikt må, i nært dialog med sektorene, utarbeide en plan som bidrar til en hensiktsmessig arbeidsdeling mellom Sikt og institusjonene som viktige dataprodusenter på området.

Hovedmålet må være å sikre langsiktig og bærekraftig bruk av forskningsdata som vil gi store samfunnsmessige gevinster i form av mer gjenbruk, økt kunnskap og innovasjon. Ved å fokusere på å få Surveybanken inn som en sentral kunnskapsressurs og spre informasjon om fordelene av å dele data vil Surveybanken også være noe som studentene tar med seg videre etter endt studietid, både til privat næringsliv, andre offentlige aktører og inn i en eventuell fremtidig forskningskarriere.

Høsten 2022 etablerte vi et brukerforum for arkivering og tilgjengeliggjøring av forskningsdata hvor det per i dag er 39 medlemmer fra ulike universitet, høyskoler og sentrale forskningsinstitusjoner i Norge. Brukerforumet tar utgangspunkt i innmeldte behov fra medlemmene våre, samt at det og er en arena for kompetanseheving gjennom innlegg, kurs og webinarer som er planlagt satt fra høsten 2023. Brukerforumet vil også fungere som en referansegruppe som sikrer at vi kan drive kontinuerlig produktutvikling og samkjøring på tvers av de ulike dataproduktene Sikt tilbyr. Ved å ha en god dialog og samarbeid gjennom dette forumet vil vi kunne bidra til økt fokus på arkivering og deling av forskningsdata generelt, og samtidig sikre økt bruk av tjenestene våre. Innenfor rammene er samstyringsmodellen er det og naturlig at nå etableres et produktråd for Surveybanken.

Når vi i mai går over i en drift- og videreutviklingsfase vil Surveybanken inngå i porteføljen for Forskning og kunnskapsressurser. Det legges opp til at porteføljestyret vil få produktstrategien til behandling over sommeren.